

САМОСТАЛНА ОПШТИНА ГОРА ПОТВРДА САМОСВОЈНОСТИ И ОСНОВА ЗА ОЧУВАЊЕ ЕНТИТЕТА И ИДЕНТИТЕТА ГОРАНАЦА*

Две њу значајне карактеристике Горанаца.

Прво, да су одувек привржени својој држави Србији и Југославији и спремни да је бране од свих непријатеља. Да воле свој народ и не мрзе друге. Да воле и сарађују са свим народима и националним мањинама у овој земљи који су лојални држави.

Друго, да су одвајкада за остваривање средстава за егзистенцију својих породица опредељени на рад ван своје општине широм претходне и садашње Југославије, широм Европе и света. У тој, нуждом наметнутој, оријентацији изградили су интернационалистичко понашање. Поштују законе и Устав земље у којој раде, цене људе, средину у којој раде. Флексибилни су у договарању и споразумевању, брзо успостављају контакте, солидарни су.

И шта је на крају најважније, изнад свега воле Гору и све што зараде њој донесу.

У Гори као једној од шарпланинских жупа живе Горанци као словенски народ који је исламизиран у другој половини 18. века али задржао све своје етничке карактеристике. Декларишу се као Горанци чији је матерњи језик српски. У коначном истраживању свога порекла никад се нисмо поводили идејом да људе - Горанце терамо да мењају веру и нацију већ искључиво да знамо и не заборавимо своје корене. Морални је задатак садашњих генерација и горанске интелигенције да коначно и заувек сагледа своје порекло.

Садашња Гора има 19 насеља: Драгаш, Љубовиште, Лештане, Радеша, Кукуљане, Брод, Диканце, Бачка, Млике, Враниште, Орђуша, Крстац Горњи, Крстац Доњи, Рапча Горња, Рапча Доња, Рестелица, Зли Поток, Крушево, Глобочица - етнички насељених искључиво, или скоро искључиво, Горанцима.

* Аутор: Бехадин Ахметовић, Драгаш

Поред ових насеља постоје у Албанији још девет горанских насеља: Шиштевац, Орешек, Борје, Оргоста, Очикле, Пакиша, Запот, Црно Лево и Кошаришта, као и два насеља у Македонији: Урвич и Јеловјане.

Гора је одвајкада имала посебну општину са седиштем у Драгашу. После Другог светског рата у Драгашу је успостављен Срез Горски који је обухватао две жупе; Гору где живе Горанци и Опоље где живе Шиптари. У Гори су биле формиране четири општине: Драгаш, Брод, Враниште и Крушево. У Опољу су формиране три: Бродосавце, Белоброд и Лопушки Хан.

За Горанце је 1960. године направљена историјска грешка када је укинут срез Горски и све општине у Гори и Опољу и формирана, ваљда на бази тадашње Брозове политике братства и јединства и ондашњих стремљења шиптарских кадрова, једна заједничка општина са седиштем у Драгашу. Првих неколико година горански кадрови су били супериорни у општини да би од 1970. били у подређеном положају у свим сферама: руководеће структуре, запошљавање, образовање и друго. У том периоду па све до 1990. године Драгаш насељавају Шиптари из Опоља, прво шиптарски кадрови па и један број грађана. Тако данас од горанских насеља Драгаш је једино мешовито насеље са око 70% Горанаца и 30% Шиптара.

Међутим са Гором се историја сурово поиграла и пре наведеног периода. Она је углавном губитник. Године 1925. на бази компромиса државе Србије и Албаније повучена је неприродна граница чиме је девет поменутих села припало Албанији. На нашу срећу и становници Горанци ових села успешно чувају све своје етничке карактеристике.

Пре Другог светског рата, у време Краљевине Југославије, Гора је припадала Вардарској Бановини. Тада је Македонија са богатим сточним фондом а у оскудици простора за напасање затражила од Министарства руда и шума да јој се под закуп уступи изванредан део пашњака у Гори. Тада је уступљено 7.600 хектара пашњака. После Другог светског рата заборавило се на решавање тога проблема. Потенцирало се по први пут 1962. године у више наврата али је увек добијен одговор да то треба одложити у интересу добрих односа између република. *Последњи пут, 1989. године, поново смо покренули иницијативу за враћање Гори и Србији наведеног простора, али је ово ипак до данас остало нерешено.* И дан данас у разговорима двеју међудржавних делегација око утврђивања границе ово питање представља нерешен проблем.

НАТО као да је добро знао о привржености Горанаца Републици Србији и СР Југославији па је и најжешће бомбардовао Гору у односу на читаво Косово и Метохију. Уништено је 5 граничних караула, сви ТВ репетитори и сви нови капацитети за прераду лековитог биља, дестилерије и друго, тако да штета износи око 10 милиона немачких марака.

Горанци су увек, без обзира да ли били у посебној општини, достојно бранили своју посебност, Србију и Југославију кад год је било искуше-

ња и потреба. То су чинили приликом свих насртаја шиптарских сепаратиста и 1968., 1981., 1989. и сада када су се НАТО и Америка обрушили на нашу земљу. Приликом НАТО и Америчке агресије поред 100% мобилизацијског одзива у војсци и полицији Горанци су се и добровољно пријављивали. Бранили су и суседни регион Опоље. Када су Шиптари из Опоља побегли у Албанију, Горанци су учинили максималне напоре да се Опоље сачува од разарања. У томе су успели. Опоље је најбоље сачувано подручје на Косову и Метохији управо захваљујући Горанцима.

Горанци су одувек били за мултиетничко и мултиконфесионално Косово и Метохију, за добре међуљудске и међунационалне односе са Шиптарима суседног Опоља и читавог Косова и Метохије. У дугој историји, традицији и пракси остваривали су мултиетнички живот радећи по свету, Европи и Југославији.

Заоштравање међуљудских и међунационалних односа Горанаца са Шиптарима суседног Опоља почело је појавом и насртајем шиптарског сепаратизма. Кулминација је била 1989. године када су Шиптари устали против Србије, када су демонстранти насрнули на Гору и центар Драгаш 10. фебруара 1990. године. Напустили су посао и озбиљно нарушили заједнички живот у једној општини. Горанци су се тада определили: **ако се шиптарски кадрови Опоља јавно ограде од сепаратизма можемо и даље остати у једној општини, у противном Горанци ће формирати посебну.**

Крајем јула, тачније 26. јула, 1991. године, на основу претходно донетог закона, у Скупштини Републике Србије формирана је општина Гора са седиштем у Драгашу чиме је успостављен континуитет од 1960. године.

Најновији догађаји који су се одиграли у Гори упадом тзв. ОВК, повратком Шиптара из Опоља и окупацијом Горе потврдили су исправност идеје о формирању посебне општине.

Доласком тзв. ОВК и пљачкашких банди из Албаније учињена су многа недела. Шиптари су, и поред нашег залагања за очување Опоља за време НАТО агресије, Горанцима узвратили тако што су:

- укинули општину Гора и истерали све раднике Горанце,
- истерали су све са посла у другим организацијама и установама.
- забранили јавну употребу српског језика и изјашњавање као Горанаца,
- покушали да уведу школовање на албанском или "бошњачком",
- онемогућавају слање хуманитарне помоћи Горанцима,
- запалили један број кућа,
- опљачкали велики број кућа,
- убили, киднаповали и претукли десетак Горанаца,
- натерали у бекство 60% Горанаца.

Постоји спрега извесних кадрова припадника Странке (тзв.) демократске акције са Шиптарима. Извесни људи у Гори, увек су били на услузи непријатељу, покушавајући да озбиљно наруше идентитет и укупан

горански ентитет. Постоје кадрови који су остали и сада у Гори спремни да се супротставе овим тежњама и надамо се да ће однети победу над њима.

Закључци

У свим могућим варијантама решавања косовско-метохијског проблема неопходно је очувати посебну општину Гора.

Преко цивилне мисије УН неопходно је изборити се за функционирање општине са радницима и у просторијама у Драгашу.

У даљој административној и другој организацији повезати Гору, Сиринићку и Средачку жупу у једну целину као веома значајну енклаву неалбанског живља - веома сличног ентитета.

Обезбедити редовно слање хуманитарне помоћи.

Успоставити аутобуски саобраћај са централним делом Србије.

Учинити напоре за успостављање добрих међуљудских односа са свим Шиптарима Опоља који су за заједнички живот у Србији и Југославији.

Окупљање и успостављање целовите Горе заједно са девет насеља из Албаније и два из Македоније, односно постављање питања њиховог припајања.

Утврдити озбиљан стратегијски програм за задржавање Срба и осталог неалбанског живља на Косову и Метохији.

Веома цењени и поштовани муфтија Хамдија Јусуф Спахић мудро истиче: "Срби су вам браћа по крви, а Албанци (Опољци) по вери".